

A nagygyűlés hitet tett az egyházak egysége mellett, és hangsúlyozta, hogy ez az egység nem organizatorikus, hanem organikus egység. Ebben az összefüggésben kell megemlítenünk a nagygyűlés két kulcsfogalmát, amelyekkel az előadások, szekciók munkája, munkacsoportok teológiai eszmecseréje foglalkozott: az egyik ilyen kulcsfogalom a „karizmatikus közösség“, a másik a „konciliáris közösség“. A karizmatikus közösség azt jelenti, hogy az ökumené egyes tagegyházai egymás iránt „megbékélt“ egyházak, és valamennyi a maga sajátos kincseivel, lelki ajándékaival szolgál a testvéregház felé. A konciliáris közösség viszont azt fejezi ki, hogy a gyülekezetek összetartoznak, mert ugyanabban a keresztségben részesülnek és ugyanazon eucharisztikus közösségnek a tagjai, kölcsönösen elismerik egymás egyháztagságát és egyházi (papi) hivatalát. Egyek a közös megbízatásban, a világban való szolgálatukban és a világ előtti történő biznyságtételükben.

Meg kell azonban állapítanunk, és ez volt Nairobi egyik sajnálatos tapasztalata, hogy még az Egyházak Világtanácsának tagegyházai sem alkothatnak konciliáris közösséget a szó teljes értelmében, mert a közös úrvacsoravételtől több egyház képviselője távolmaradt. Ezért hangzott el az a megállapítás is, hogy az ökumené tagegyházai Nairobiban még csak „prekonciliáris“ közösséget alkottak. Ezeknek a sajnálatos tényeknek megállapítása mellett Nairobi nem jelent stagnációt az ökumené történetében. És ha az Uppsalától Nairobiig megtett úton az egyházak egysége vonalán mégis bizonyos stagnáció érzékelhető, akkor ezzel szemben ismételten odaállíthatjuk az emberiség és a világ egysége iránti közös szolgálati készséget, mint az ökumené egyházainak egységes törekvését, amely abból a közös szentírási felfedezésből táplálkozik, hogy a hitnek a jócselekedetek gyümölcsét kell megteremnie. Ebben az összefüggésben kell megemlítenünk a nagygyűlésnek határozott és pozitív állásfoglalását a közel-keleti kérdésben, a Helsinkiben aláírt záródokumentummal és Angolával kapcsolatosan és különösen az emberiség békéjének biztosításában; ugyanakkor állást foglalt a fegyverkezési hajszá, militarizmus és az imperializmus ellen.

Nairobi ismételten biznyságtétel volt arról, hogy a világ minden tájáról összegyűlt különböző ajkú, színű, vallású és felfogású, de jóakarató egyházi emberek testvéri közösségbe gyűlhetnek össze, ahol a soha nem látott embertárs felé is szerető szívek nyílnak meg, hogy közösséget alkossanak, akár baráti megbeszélésre, akár teológiai eszmecserére, akár közös istentiszteletre.

Dr. LENGYEL LORÁND

EZ TÖRTÉNT MÉG NAIROBIBAN ...

Nairobiban a tagegyházak ismételten felfedezték a testvéri közösség, az együvé tartozás örömét. Sajnos azonban a nagygyűlésnek negatív mozzanatai is voltak. Ezt a tényt sem szabad elhallgatnunk. Éppen ezért

tájékoztatni szeretnénk a Keresztény Magvető olvasóit egy ilyen sajnálatos mozzanatról, valamint delegációnknak ezzel kapcsolatosan kifejezésre juttatott állásfoglalásáról is.

A sajnálatos esemény Béky Zoltánnak, az Amerikai Egyesült Államok magyar református püspökének országunkkal szemben megnyilvánult téves információ alapján és rosszindulatú vádaskodása. Szerencsére — valamint Philip Potter, az Egyházak Ökumenikus Tanácsa főtítkárának helyes magatartása következtében — ez a vádaskodás nem zavarta meg a nagygyűlés jó menetét, viszont — tekintettel arra, hogy ez a Nairobiban megjelenő *Target* c. napilap hasábjain egy rövid híradásban nyomtatásban is megjelent — egész delegációnk jogos felháborodását váltotta ki. Ugyanakkor felháborodást váltott ki más delegációk körében is, sőt az Ökumenikus Tanács vezetőségében is, azok között, akik személyesen ismerik országunkat és viszonyainkat.

A *Target* 1975. november 28-i számában közölt rövid híradás a következőket tartalmazta:

Béky püspök memorandumot terjesztett az Egyházak Ökumenikus Tanácsa elé, amelyben kérte, hogy vizsgálják felül az 1,2 millió protestáns magyar helyzetét Romániában, mert ott „erőszakolt romanizálás“ és „erőszakolt deprotestantizálás“ folyik és ezeknek az egyházaknak elvették egyházi irattári anyagát. Hasonlóképpen: vizsgálják ki azoknak a kisebb romániai szektákhoz tartozó hívek ügyét is, akiket azért tartóztattak le, mert Bibliákat terjesztettek.

Ennek a hírközlésnek a *Target*-ben való megjelenése után Philip Potter főtítkár, valamint Albert Klein, Papp László és Béky Zoltán püspökök megbeszélést tartottak. — Szeretnénk aláhúzni Philip Potternek ezen a megbeszélésen való nyílt állásfoglalását, amellyel hozzájárult ahhoz, hogy Béky Zoltán vádaskodásai ne kerüljenek a nagygyűlés plénuma elé.

Delegációnk egyöntetű felháborodással tárgyalta meg Béky Zoltán rágalmait. Ennek a tanácskozásnak eredményeképpen jelent meg a mi válaszuk a *Target* 1975. dec. 8-i számában „Románia egyházi szabadok“ címmel, Papp László, Albert Klein püspökök és jelen sorok írójának — mint országunk protestáns egyházi képviselőinek aláírásával.

Válaszuk szövege a következő volt:

„Béky Zoltán püspök állításaira válaszolva, mi a Romániában levő együttélő nemzetiségek egyházainak az Egyházak Ökumenikus Tanácsa ötödik nagygyűlésén jelenlevő képviselői, teljes tárgyilagossággal és felelősséggel hiteles tájékoztatást óhajtunk nyújtani a *Target* olvasóinak a szóbanforgó kérdésekről.

A *Target* 1975. november 28-i számában közölt híradásból nyilvánvalóan kitűnik, hogy az ott említett memorandum szerzője — aki sok évvel ezelőtt emigrált Magyarországról — sohasem járt Romániában. Az ottani egyházi helyzet ismeretének teljes hiányában, országunk magyar nemzetiségének erőszakos »romanizálásáról« és erőszakos »deprotestantizálásáról« beszél, holott Romániában valamennyi protestáns egyház szabad, beleértve a *Target* cikkében említetteket is.

A romániai egyházak tevékenységüket a maguk specifikumainak megfelelően, az ország törvényei által garantált teljes vallásszabadság

légkörében folytatják. Tekintet nélkül hiveik számára, valamennyi egyház azonos szervezkedési és működési joggal rendelkezik.

Ezen egyházak közötti jóviszony és az egymás iránti kölcsönös megbecsülés megnyilvánul az egyházfők gyakori és baráti találkozásain, valamint az interteológiai konferenciákon, amelyeket évente háromszor tartanak a helyi ökumenizmus szellemében s amelyen ortodox, protestáns és római katolikus teológusok vesznek részt. — Ezen az alapon állva, mely kizár minden prozelitizmust, a romániai egyházak, a jelenkori ökumenizmus szellemétől indítva ápolják egymás iránti testvéri kapcsolataikat és kölcsönös megbecsülésüket, azzal a törekvéssel, hogy egyre közelebb kerüljenek egymáshoz és így értékes hozzájárulást biztosítsanak az ország szellemi és anyagi javainak gyarapításában.

A romániai egyházak önkumenikus kapcsolatai nem szorítkoznak csupán az egyházfők és a teológusok kapcsolataira, hanem megtalálhatók a legkisebb egyházközségek tagjai között is, úgy, hogy szó sem lehet valamilyen ortodox prozelitizmusról vagy romanizálásról.

Romániában a protestáns egyházaknak öt püspöksége, jól szervezett egyházközségei, jól képzett lelkipásztorai vannak, és Egyetemi Fokú Teológiai Intézettel rendelkeznek, melyben a jövőendő lelkipásztorait képezik ki. Az egyházak hívei anyanyelvükön, magyar vagy német nyelven tartják istentiszteleteiket és a teljes vallásszabadság szellemében részesülnek vallásos oktatásban.

Romániában levő valamennyi egyháznak a törvény előtt való egyenlősége, egymás iránt való kölcsönös tisztelete és a prozelitizmusnak együttes elítélése, a megfelelő számú protestáns püspök és lelkipásztor szolgálata — mely a hívek lelkigondozását biztosítja —, valamint az állami közéletben minden diszkrimináció nélkül való részvétele, — mindezek erőteljes bizonyítékok minden feltételezett deprotestantizálással, vagy a Románia magyar származású lakosságának szabadságkorlátozására vonatkozó váddal szemben.

Románia együttélő nemzetiségei kivétel nélkül rendelkeznek mindazokkal a jogokkal, melyek biztosítják számukra etnikai identitásuk teljes egészében való megőrzését. Romániában együttélő nemzetiségek anyanyelvén napilapok, kiadványok jelennek meg, és anyanyelvű iskolák, színházak és operák működnek és anyanyelvű rádió és TV programot sugároznak. Hasonlóképpen magyar és német nyelvű egyházi-teológiai folyóiratok jelennek meg az egyházak, a teológiai intézetek és a hívek számára.

Hozzá szeretnénk még tenni, hogy a protestáns egyházakkal szemben való állítólagos elnyomást cáfolja az a tény is, hogy a protestáns gyülekezetek számára új templomok épülnek. Pl. most épült fel az egyik nagyváradi református gyülekezet temploma, mely gyülekezetnek eddig a reformáció óta nem volt még saját temploma.

Hasonlóképpen szeretnénk hangsúlyozni, hogy a romániai protestáns teológiai hallgatók évenként külföldi tanulmányútra mehetnek s ugyanakkor más országokból a mi intézetünkben külföldi vendéghallgatók magyar és német nyelven hallgatják az előadásokat. — A Református Világszövetségtől és más testvér egyházaktól ezer meg ezer Biblia érkezett és került szétosztásra az országban az állam engedélyével. Ez

megvan ma is és meglesz a jövőben is. A hívek számára énekeskönyvek és valláskönyvek otthon, Romániában jelennek meg.

A többi egyházakhoz hasonlóan a protestáns egyházaknak is van teológiai intézetük, amelynek két szekciója van, az egyik Kolozsváron, a magyar anyanyelvű hallgatók számára és a másik Szebenben, a német anyanyelvű hallgatók számára, azzal a rendeltetéssel, hogy etnikai identitásukat ezzel is megőrizhessék. Érdemes megemlíteni, hogy ez a Teológiai Intézet a második világháború után létesült, s hogy a romániai lutheránusoknak ezelőtt nem volt teológiai főiskolájuk.

Romániában a magyar nemzetiség és a magyar nyelvű református és lutheránus egyház, a többi nemzetiséghez és egyházhoz hasonlóan, nemcsak hogy teljes vallásszabadságot élvez, hanem hathatós állami támogatásban is részesül, teljes életlehetőségének biztosítása érdekében.

Sajnálatos, hogy tévesen közölnek és magyaráznak bizonyos intézkedéseket, melyek éppen az egyházak és együttélő nemzetiségek érdekeit kívánják szolgálni. Ide tartoznak azok az újabb intézkedések, melyeket az állam a történelmi, kulturális és művészi értékű dokumentumok, műemlékek és értéktárgyak restaurálása, jobb megőrzése céljából hozott. Ezeket a számunkra előnyös intézkedéseket Béky püspök ellenünk irányulónak állította be.

A való tényeknek megvilágításában, melyek mindenki számára nyilvánvalóak, akik csak Romániát és az ottani egyházakat meglátogatják, Béky püspöknek a romániai egyházi helyzetre vonatkozó memoranduma kétséget kizáróan tendenciózus és előítéleteken alapuló. A keresztény tanítás értelmében ez bűn a nyilvánvaló valóság ellen.

Az Egyházak Ökumenikus Tanácsa számos képviselője többször is meglátogatta Romániát és ismeri az ottani valóságos helyzetet. Nagyon örvendenénk, ha a nemzeti kérdésekre vonatkozó politikát a világon mindenütt úgy alkalmazzák, mint ahogyan azt Romániában gyakorolják.

Hangsúlyozni szeretnénk, hogy ennek a negatív momentumnak és a ráadott válaszuknak a közlésével nem óhajtjuk felújítani a „Béky ügyet“. Szándékunk csupán az volt, hogy tájékozódást nyújtsunk a Nairobi-ban felmerült problémák periferiáján jelentkező egyik sajnálatos mozzanatról és delegációknak ezzel kapcsolatosan kifejezésre juttatott állásfoglalásáról. Meg kell említenünk, hogy Béky püspök testvérietlen és antiökumenikus magatartása már 1961 óta ismert, amikor is az Egyházak Világtanácsa New Delhi-ben tartott nagygyűlésén meg akarta akadályozni az ortodox egyházaknak az Egyházak Ökumenikus Tanácsához való csatlakozását. Újabb cáfolatra tehát nincs szükség. A maga idejében és a maga helyén helyes és szükséges válaszukkal ezt az ügyet lezártak tekintjük.

L. L.

SZÓSZÉK – ÚRASZTALA

ISTEN KÉPE RAJTUNK ÉS BENNÜNK

1Móz 1,27

Az ember méltóságát a szentírás szép és kifejező képekben és hasonlatokban érzékelteti. A Zsoltárok szerzője így ír: „Micsoda az ember... hogy megemlékezel róla?... kevéssel tetted őt kisebbé az Isten-nél“ (8,5—6). Jeremiás az embert drága edénynek nevezi (25,34). Jób elragadtatva kiált fel: „Micsoda az ember, hogy őt ily nagyra becsü-löd?“ (7,17). Az ember méltóságát Jézus minden tanításában kifejezte. A szeretet nagy parancsolatában az emberszeretetet közvetlenül az isten-szeretet mellé teszi, sőt ki is fejezi, hogy ez a kettő egymástól elvá-laszthatatlan. Pál apostol az emberről alkotott teológiai felfogása elle-nére, leveleiben kiemeli az ember méltóságát is: a nappal fiának (1Thessz 5,5), a szentlélek templomának (1Kor 3,16), dicsóséggel megkoronázott úrnak nevezi az embert (Zsid 2,7).

Az ember méltóságát igen szemléletesen fejezte ki a Papiirat szer-zője, midőn ezt írta: „Teremté tehát Isten az embert az ő képére.“ A maga képére... Nem testi képről van itt szó. Lelki képről. Nem a mi külső ábrázatunk hasonlít Istenhez, hanem a belső. Idebent van valami, ami olyan, mint az Isten. Nem a hús, nem a vér, nem a csont képe, hanem a belőle kipattant, s a belénk átplántált szikra képe — Isten képe bennünk. Isten lélek, s ami a teremtés, a tőle való származás útján belőle belénk átömlött, az csakis lélek lehet. Isten képe — a lelkünk képe.

Az Istenhez való hasonlóságunk azt igazolja, hogy ő a mi Atyánk, mi neki gyermekei vagyunk. A gyermek olyan, mint az atya. A költe-mény olyan, mint a költő. A könyv olyan, mint az író. A zenemű olyan, mint a művész. A kép olyan, mint a festő. Az alkotás olyan, mint az alkotó. A teremtmény olyan, mint a teremtő. A teremtő, az alkotó arra törekszik, hogy műve minél hívebben tükrözze egyénisége, tehetsége ké-pét. Nagy művészek azért lettek nagyok, mert műveikben tökéletesen tükröződik egyéniségük. Az ember is alkotás, az ember is mű, s mint ilyen hasonlít alkotójához, Istenhez. Benne Isten, mint művész a műben, önmagát fejezte ki.

Teremté... Unitárius felfogásunk szerint Isten a maga képét és hasonlóságát nem egyszerre s nem készen rajzolta ránk, hanem foko-zatosan, lépésről lépésre. És nem egyetlen teremtő pillanat alatt, ha-nem évmilliók szédítően hosszú útján. Az idő Isten teremtő munká-